

PUOLESTA ASIOINTI ASTIA-VERKKOPALVELUSSA

Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelun avulla voi hakea tietoa Kansallisarkiston eri yksiköissä säilytettävistä aineistoista ja tilata asiakirjoja tutkittavaksi tutkijasaliin. Palvelussa voi tilata sekä tietyssä yksikössä säilytetävää aineistoa kyseisen yksikön tutkijasaliin että tilata kaukolainana aineistoa jostakin toisesta yksiköstä. Jos aineisto on digitoitu, on palvelussa linkki digitoituun aineistoon. Lisäksi palvelussa voi hakea käyttö lupaa lainsäädännöllisistä tai arkistoteknisistä syistä käyttö rajoitettuun aineistoon sekä tehdä jäljenne- ja selvitystilauksia.

Ilman kirjautumista voi tehdä tiedonhakuja ja käyttää julkisia digitaalisia aineistoja. Muut Astia-verkkopalvelun palvelut (asiakirjojen tilaaminen tutkijasaliin tai kaukolainaksi, käyttö lupien hakeminen sekä jäljenne- ja selvitystilauksien tekeminen) edellyttävät rekisteröitymistä järjestelmän käyttäjäksi sekä kirjautumista palveluun.

Yleisimmät Astian kautta tehtävät tietopyynnöt, joista asiakas saa yleensä vastauksena jäljennökset asiakirjoista ovat

1. Ajoneuvotiedot
2. Avioehto
3. Avioero
4. Kantakortti tai muu puolustushallinnon henkilöasiakirja
5. Koulu/tutkintotodistus
6. Lainhuudatusasiakirjat
7. Ottolapseksi ottaminen (adoptio)
8. Perukirjatilaus
9. Sotalapsi
10. Sukuselvitys (julkisoikeudellinen tarkoitus)
11. Syntymäkellonaika (kotisyntytykset)
12. Muu tietopyyntö
13. Tulossa: Kuolintodistus (yli 50 vuotta vanhat, julkisia)

1. Kuka omistaa Kansallisarkistosta löytyvän tiedon? Eli kuka voi valtuuttaa toisen osapuolen hakemaan tietoja? Esim. omistanko minä minua koskevat tiedot, vai voiko joku muukin antaa valtuuden tutkia minua koskevia tietoja?

Kansallisarkisto ottaa vastaan 40 vuotta tai sitä vanhempia asiakirjoja. Asiakirjat siirtyvät samalla Kansallisarkistoon omistukseen. Perustellusta syystä Kansallisarkistoon voidaan siirtää myös nuorempia asiakirjoja. Mikäli 40 vuotta nuorempien asiakirjojen siirron peruste on muu kuin toiminnan päättymisen, on asiakirjojen säilyttäminen Kansallisarkistossa maksullista ja omistusoikeus säilyy siirtävällä viranomaisella. Viranomaisella on kuitenkin useimmiten siirtänyt tietopalveluvastuun Kansallisarkistolle myös kun aineisto on maksullisessa säilytyksessä. Evankelis-luterilaisten seurakuntien arkistoja siirretään Kansallisarkistoon erikseen sovittuina vapaaehtoisina talletuksina. Niiden omistusoikeus säilyy tällöin seurakunnilla.

Perustuslaki 12 §, Julkisuuslaki 9 §

Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslaki 27 § Arkistoon siirrettyjen asiakirjojen antaminen

Arkistolaissa säädettyssä järjestyksessä arkistoon siirretystä, salassa pidettäväksi säädetystä viranomaisen asiakirjasta saa antaa tietoja tutkimusta tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jolle asiakirjan siirtänyt viranomainen ole toisin määrännyt. Tietojen antamista harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Asiakirjan saaneen on annettava kirjallinen sitoumus siitä, ettei hän käytä asiakirjaa sen henkilön vahingoksi tai halventamiseksi, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovollisuus on säädetty.

Salassapitomääräyksiä tai luovutusrajoituksia voi olla myös erityislainsäädännössä.

2. Kenen puolesta voidaan asioida? Ja ketkä kaikki voivat asioida toisen puolesta?

Huoltajan asiointi huollettavansa puolesta

- Tilanne on harvinainen, koska Kansallisarkistossa ei säilytetä viranomaisten aktiiviaineistoa.

Asiointi valtakirjalla/suostumuksella/asiakkuussuhteen perusteella

- Pankin lakipalvelu, hautaustoimisto, perunkirjoitustoimisto, asianajotoimisto, asiamies jne. tilaavat jäljenteitä, selvityksiä tai todistuksia asiakkaittensa toimeksiannosta.
- Asianajovaltakirja: asiakas on valtuuttanut asianajajansa hankkimaan kaikki tiettyä juttua varten tarvittavat asiakirjat. Joukossa voi olla salassa pidettävää aineistoa, joka asianosaisella on oikeus saada.
- Terveystieteiden toimija tilaa potilaan suostumuksella tämän salassa pidettävät potilasasiakirjat.
- Yksityishenkilö valtuuttaa toisen yksityishenkilön tilaamaan esimerkiksi häntä koskevat salassa pidettävät potilasasiakirjat tai sosiaalihuollon asiakirjat jäljenteinä (tekee jäljennetilauksen) tai tulee tutkimaan niitä tutkijasaliin (hakee käyttöluvan).

Kuolinpesän puolesta asiointi

- Tilaaja asioi kuolinpesän puolesta. Laskutusta varten on pyydetty vainajan henkilötunnus.
- Esim. tilataan sukuselvitys perunkirjoitusta tai kuolinpesän asiointia varten.

Allekirjoitusoikeuden omaavan edustajan asiointi yrityksen/yhteisön puolesta

- Esim. asianajotoimisto tilaavat jäljenteitä, selvityksiä tai todistuksia. Tilaajana voi pienissä yrityksissä olla allekirjoitusoikeuden omaava henkilö.

Yrityksen/yhteisön puolesta asiointi: asemavaltuutus

- Tilaajana voi pienissä yrityksistä olla allekirjoitusoikeuden omaava henkilö, mutta suuremmissa yrityksissä yleensä toimistohenkilökunta.

Viranomaisen puolesta asiointi: asemavaltuutus

- Virkamies tilaa asiakirjoja viranomaisen toimintaa varten. Esim. ulosottomies tilaa virkakäyttöä varten asiakirjajäljenteitä.
- Maanmittauslaitoksen virkamiehet tilaavat jäljenteitä virkatoimiaan varten. Tästä on erillinen tietopalvelussopimus MML:n ja Kansallisarkiston kesken. Ks. lisätietoja erillinen KIR-ohjeistus Aitasta: » Tehtävät » Tietopalvelut » Selvityspalvelu » Maanmittauslaitoksen KIR-palvelu
http://intranet.narc.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=2452:uusittu-kir-sivujen-ohje&catid=298&Itemid=592

Puolesta asiointi edunvalvontamääräyksen perusteella

- Edunvalvoja tilaa jäljennöksiä esimerkiksi kiinteistöasiakirjoista liittyen valvottavansa omaisuuden hoitoon.

3. Mainitsemassasi tapauksessa perunkirjasta, kuka perunkirjan omistaa ja kenellä on oikeus valtuuttaa Asianajotoimisto X toimimaan kyseisessä asiassa?

Perukirjoissa salassapitoaika on 25 vuotta: valtaosa Kansallisarkistossa olevista perukirjoista on tätä vanhempia eli julkisia asiakirjoja. Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen eli perukirjan sinänsä voi tilata kuka tahansa.

4. Millä perusteella tietoja luovutetaan?

Perustuslaki 12 §, Julkisuuslaki 9 §

Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslaki 27 § Arkistoon siirrettyjen asiakirjojen antaminen

Arkistolaissa säädettyssä järjestyksessä arkistoon siirretystä, salassa pidettäväksi säädetystä viranomaisen asiakirjasta saa antaa tietoja tutkimusta tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jollei asiakirjan siirtänyt viranomainen ole toisin määrännyt. Tietojen antamista harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Salassapitomääräyksiä tai luovutusrajoituksia voi olla myös erityislainsäädännössä (potilaslaki, laki sosiaalihuollon asiakkaasta).

Vastaus tietopyyntöön voi olla, ettei tietoa voida luovuttaa esim. jos vastakkainen punnitaan perustuslaissa turvattua yksityisyyden suojaa ja vaikkapa sukututkimusta (esim. puolustushallinnon kantakortin/henkilöasiakirjan salassa pidettävät tiedot elossa olevasta henkilöstä). Tieteellisen tutkimuksen vapaus on kuitenkin turvattu perustuslaissa.